

# Списание „Вардар“ (современ правопис)



Извезено од Викизвор на 7 декември 2024

## Списание „Вардар“

од Крстје Пејков Мисирков

на современ македонски правопис.

»  
В  
а  
р  
д  
а  
р  
«  
е  
п  
р  
в  
от



Цел оригинален текст на списанието во .pdf формат.  
о списание за наука, литература и политички прашања  
исцело на македонски јазик со редактор Крсте  
Мисирков што го печатил во 1905 година во Одеса<sup>[1]</sup>.  
Излегло во еден единствен број.

## Содржина

- Списание „Вардар“: Предговор - објавен текст во списанието „Вардар“ на 1 септември 1905 во Одеса.

- Списание „Вардар“/ Отъ редакциј - објавен текст во списанието „Вардар“ на 1 септември 1905 во Одеса на руски јазик.
- [Списание „Вардар“: Патник](#) - објавен текст во списанието „Вардар“ на 1 септември 1905 во Одеса.
- [Списание „Вардар“: Изникнување и разбор на бугарската и српска теорија за народноста на Македонците](#) - објавен текст во списанието „Вардар“ на 1 септември 1905 во Одеса.
- Списание „Вардар“: Список на села од Јужна Македонија - објавен текст во списанието „Вардар“ на 1 септември 1905 во Одеса.
- Списание „Вардар“: Народни песни - објавен текст во списанието „Вардар“ на 1 септември 1905 во Одеса.
- [Списание „Вардар“: Современ живот](#) - објавен текст во списанието „Вардар“ на 1 септември 1905 во Одеса.
- [Списание „Вардар“: Словенството](#) - објавен текст во списанието „Вардар“ на 1 септември 1905 во Одеса.

## Поврзано

- [Крсте Петков Мисирков](#)
- [Списание „Вардар“ на стар правопис](#)

- [Книгата „За македонските работи“ на современ правопис](#)

## Наводи

1. [↑](#) Мисирков, Крсте (1.9.1905) (на македонски и руски). Вардар (I издание). Одеса.



Сите дела од овој автор се во **[јавна сопственост](#)** во целиот свет бидејќи авторот е починат пред повеќе од 70 години.

Списание „Вардар“ на современ  
македонски правопис

нема

Отъ редакци

од Крсие Пејков Мисирков

Објавено во списанието „Вардар“ на 1 септември 1905 во Одеса.

**Од наредилницана.**

Нашиот месечник е нешто ново, што ќе го привлече вниманието на сите, што се интересираат за македонското прашање. Однапред може да се рече, оти „Вардар“ ќе биде пречекан од сите, што се интересираат за македонското прашање, освен западноевропските, како нешто што може да нанесе голема штета на интересите на сите заинтересирани балкански народи во македонското прашање. Од „Вардар“ ќе бидат незадоволни: Турците, Грците, Бугарите, Србите и самите Македонци. Турците ќе се плашат да не предизвика некакво ново течение меѓу Македонците, кое би можело да предизвика нови бркотници во Македонија. Грците едвај ли ќе се порадуваат на какво и да е движење меѓу Македонците, кое би можело да ја покаже способноста на борба за самосочувство на словенскиот елемент во некогашната класична Македонија. Бугарите и Србите не го сакаат појавувањето на „Вардар“ со неговата национална програма како нешто, што може да нанесе смртен удар на нивните национални стремежи во Македонија. Најпосле поголемиот, ако не речеме

најголемиот, дел од македонската интелегенција ќе биде против „Вардар“ со неговата програма, зошто сите Македонци, противници на македонскиот национален сепаратизам, се убедени, дека со пари во Македонија човек може да создаде од нашите Македонци не само бугарска, српска, грчка или македонска, ами и циганска народност и цигански интереси, а без пари не се прави ништо: противниците на националниот сепаратизам мислат, дека националните сепаратисти, како луѓе, што не располагаат ништо со пари, ниту со сочувство и поддршка ниту една од балканските или големоевропски држави, ќе создадат во Македонија само една нова словенска партија, која само ќе ја зголеми и без тоа големата раздробеност на словенството во Македонија. Нема зошто да зборуваат, бидејќи и простиот народ ќе биде против „Вардаров“ и неговите подржувачи, националните сепаратисти: идејата, што ја имаат сепаратистите, е многу одвлечена и тешко се разбира од простиот народ, на кој му имаат надојдено секакви проповеди и новововедувања. Најпосле, противниците на „Вардар“ и македонските национални сепаратисти се и руските славенофили и мнозина слависти: тие велат, дека и без нова македонска словенска народност имало многу словенски народности: секој разумен човек, велат тие, би требало да се стреми кон соединувањето на нови словенски народности, за кои до сега ниту во историјата, ниту во филологијата не се зборувало

ништо. Колку непиријатели има „Вардар“ уште од зачетокот на неговото излегување на бело видело.

Неговата задача, значи, ќе биде: 1, тој да уреди извесни односи меѓу него, неговата програма, неговите следбеници - македонските национални сепаратисти - од една страна, и неговите противници - своите балкански народности, заинтересирани за македонското прашање - од друга; 2, тој ќе треба со научни доводи да се бори со своите словенофили и слависти, кои, потпирајќи се на историјата и филологијата, го одрекуваат постоењето на одделна словенска - македонска - народност; со други зборови, на „Вардар“ му се паѓа, тој да ги прегледа сите научни, историско-лингвистички прашања за народноста на Македонците и да подлежи на строга научна критика, потпирајќи се на нови лингвистички материјали и теории. Најпосле трето и најглавно, „Вардар“ не треба само да ја следи научната основа за македонскиот национален сепаратизам, туку тој треба да покаже дека и јазикот е самобитен, дека не е ни српски, ни бугарски и дека е способен за литературно развивање. Со достигнувањето на таа задача, „Вардар“ ќе им даде на своите читатели цел ред интересни, за секој Македонец, научни и белетристички материјали и со тоа ќе ја стави основата на македонската самостојна наука и литература.

„Вардар“ ќе се помачи со нови научни материјали да го претставува интересот не само на Македонците или заинтересираните туѓинци од политичко гледиште со македонското прашање, туку и за тие од последните, за кои нашата татковина претставува чисто научен интерес. Со статиите на руски јазик „Вардар“ ќе се помачи да ги запознае пошироките руски кругови со Македонија и македонското прашање.

Еве ги задачите, што си ги постави „Вардар“; тие се од двоен карактер: политички и научно-литературен.

Задачите на „Вардар“ се до толку големи, макотрпни, со кои има тој да се сретне, се од толку сериозен карактер; пријателите, на кои тој има да смета, се до толку малку, што уште од почетокот се чини, дека гласот на „Вардар“ ќе биде глас на викач во пустина.

Меѓу таа длабока жалост, што ги гушат градите, кога помислуваме за мачнините, со кои има да се сретне „Вардар“, само едно нас нè утешува, а тоа е - Господ Бог и неговата правда, што е на наша страна: со неа и тој е кај нас и со нас, а со Господ напред „Вардар“ ќе излезе победник од сите мачнини, какви и да се тие.

## Поврзано

- [Списание „Вардар“: Предговор на стар македонски правопис](#)



- [Крсте Петков Мисирков](#)

Отъ редакци

Списание „Вардар“ на современ  
македонски правопис

од Крстѝе Пеѝков Мисирков

Изникнување  
и разбор на  
бугарската и  
српска  
теорија за  
народноста на  
Македонците

Превод на песната „Путник“ од П. Прерадовиќ  
објавена во списанието „Вардар“ на 1 септември 1905  
во Одеса.

Патник

Боже мили, каде зајдов!  
Ноќ ме стигна во туѓина,  
Не знам патот, не знам трага,  
Сегде на гол камен газат  
Тешки нозе по пустина!

Уште ноќев не си најдов!  
Север сече од снежни брда,  
А туѓинец, сиромавиот  
Поголем му мрак во мракот,  
Потврда му семја тврда.

Наоколу магла паѓа,  
Покрила месечина,  
Не се гледаат свездени траги,  
Мајко мила, мајко драга,

Ти да видиш синот твој!

Да го видиш него сега  
Обиколен сиот со беда,  
Ти ќе горко заплакаш,  
Рака ќе ти се затресеше.  
Од жалост грлејќи го него!

Зошто тебе не те слушав,  
Кога си ми мене зборила:  
Не оди, синко, од мајка ти,  
Меко легло што ти стеле  
Тебе посред свои крилја!

Не оди, синко, мила душо,  
Ним – од кровот татковниот,  
Туѓа земја има свои  
Не познава јади твои,  
Туѓа љубов љуби својот!

Зборејќи со себе така,  
Кон колиба една стигне,  
Нечекано што згледа  
Уморениот патник сега,  
И почука на вратине.

Отварајќи се полека,  
Прашувајќи се, кој ќе да сум?  
Глава ваѓа една стара.

„Дај во име Божја дара,  
Бабо, мене да преноќам!

Не знам кај сум, каде зајдов,  
Ноќ ме стигна во туѓина,  
Не знам патот, не знам трага,  
Сегде на гол камен газат  
Тешки нозе по пустина!

А друг ноќев кај ќе најдам!  
Север сечи, од снежни брда,  
А туѓинец, сиромав  
Поголем му мрак во мракот  
Потврда му земја тврда.

Наоколу магла паѓа,  
Покрила месечина,  
Не се гледаат свездени траги,  
Мајко мила, мајко драга  
Ти да видиш синот твој!“

„Ќе те примев јас со радост,  
Ами гледаш, оти спијат  
Тука сина три и ќерки  
Што мајчино сето срце,  
Сета куќа исполнува!“

„Не далеку е до денот,  
Петле буди самовили;

Дур загрева денот Божји  
Мал оган бар положи,  
Да одмрзнам студени жили!“

„Мојот оган ми е скриен,  
Немам дрва скоро ништо,  
И тоа малу, што е внатре,  
Децава ќе им треба утре,  
Да се зберат крај огниште!“

„За туѓинец ништо немаш,  
Туѓа мајко, кога те моли:  
Туѓо дете твое не е!“ –  
Тогаш две му грозни солзи  
Низ лицено долу капат.

„Кај сет рац’ от твојта мајка,  
Се’а да зберат солзи сино’!  
Кај колено да с’ одморит,  
Тежок товар да с’ соборит;  
Кај јет твојта татковина?“

Како да се грчеви лути  
Со тој збор му срце стегна!  
Сиот здрвен патник стои,  
Леден пот му чело поти,  
Не му дава тој да мисли!

‘Ми со очи подигнати

Се обрна тој натаму,  
Кај од мила татковина  
Секое утро сонце сјае,  
Таму мисла брза, таму!

„За тебе пак душа дише,  
За тебе срце бие,  
Татковино, мајко од среќа,  
Тебе ти се синот враќа  
И од радост солзи лие!

Земи го пак твоето дете,  
На век твое ќе биде,  
Ќе те љуби само тебе,  
В твоето поле клај му гробот,  
Со цвеќе гроб му кити!“

## Поврзано

- [Списание „Вардар“: Патник на стар македонски правопис](#)
- [Крсте Петков Мисирков](#)

Списание „Вардар“ на стар македонски  
правопис

Патник

од Крстџе Пејков Мисирков

Список на  
села од Јужна  
Македонија

Објавено во списанието Вардар на 1 септември 1905 во Одеса. Иако на крај пишува дека статијата продолжува во следниот број, тој никогаш не излегол во печат.

Тие што се длабоко запознати со македонското прашање, едвај ли се сомневаат, дека најважната негова страна е - таа за народноста на Македонците. Затоа ние, без да укажуваме на важноста на последното, ќе поминеме право кон разгледувањето на постоечките теории за народноста на Македонците и нивното изникнување, а после ќе бидат направени некои и други забелешки за нивната безпочвеност.

Најнапред ќе одбележиме, дека сеопшт интерес доби прашањето за народноста на Македонците, кога се запрашаа, чија треба да биде Македонија, и се претполагаше одговорот: на тој народ, што ја населува; тогаш се постави прашањето: каков народ главно ја населува Македонија, или од каква народност е главното население на Македонија - Македонците?

Однесувањето на Македонија по С. Стефанскиот договор кон Бугарија покажува, прашањето за народноста на Македонците да беше до тогаш решено во корист на Бугарите: науката и патниците од своите

европски држави, што патувале по Македонија, ги изваѓале Македонците - Бугари. Затоа и дипломатијата во С. Стефано ја даде Македонија на Бугарија. Но во Берлин го расипаа тоа, што беше направено во С. Стефано: Македонија беше одделена од Бугарија и вратена на Турција. Исто така и Источна Румелија беше одделена од С. Стефанска Бугарија во одделна автономна покраина, а некои делови на прв беа дадени на Србија. Се разбира, дека за време од С. Стефанскиот договор до Берлинскиот конгрес никакви преврати во науката за Јужните Словени не биднаа; но затоа и дипломатијата се раководела со нешто, кога ја раздробила С. Стефанска Бугарија на неколку делови и ја оставила Македонија под Турција.

Ние, Македонците, знаеме од тоа што ни прикажувале нашите татковци и други, постари од нас, родници, дела грчките владици, кога биле руските војски во 1878 година под Стамбол, собрале по селата селски печати на книги, во кои се велело, дека на Македонците им е убаво под Турција, дека не ја сакаат Москва, и не сакаат да се со Бугарија. Со таа намера Грците покажаа на европските дипломати, дека во Македонија тие имаат силно влијание и големи интереси, и дека мачно се определува меѓата меѓу грчките и словенските интереси во Македонија, зошто таму има голем дел Словени, што ја признаваат патријаршијата, и со тоа се под грчко влијание, признавајќи се за Грци. Против бугарските интереси во



Македонија, освен Грците станаа и Србите на кои уште до Берлинскиот конгрес им беше посветувано да го покажат своето незадоволство од С. Стефанскиот договор. Србите, бидејќи загубија надеж да ја добијат Босна и Херцеговина, по туѓуи совети и со туѓа дипломатска поддршка најавија, дена и тие имаат, заедно со Бугарите и Грците, свои национални интереси во Македонија. Освен тоа во Македонија турскиот елемент беше многу силен, а руските војски во неа немаше. По сите тие причини и по некои други во Берлин, Македонија беше одделена од С. Стефанска Бугарија и оставена под Турција. Дипломатите, одделувајќи ја Македонија од Бугарија, барем на вид поставуваа во името на правдата, а имено, се застапија, наводно, за грчките и српските интереси. Решавањето на македонското прашање во Берлин е инресно меѓу другото и во следните односи: 1, тој покажа голема важност на прашањето за народноста на Македонците при решавањето на македонското прашање; 2, прашањето за народноста на Македонците беше главниот мотив, при што, решенијата на конгресот имаа поглед не кон производот, но на Македонците наеднаш, нечекано се обрна во прашањето од првостепена и сèопшта, не само научна, но и политичка важност; 3, грчките и српските протести против господарувањето на бугарските интереси во Македонија имаа особен значај за тоа, што, за Грците или Србите, што до тогаш се броеја од Европејците за Бугари, го поставија на дневен ред важното прашање

за народноста на македонскиот елемент во Македонија.

И така, до Санстефанскиот договор господаруваше една теорија за народноста на Македонците, а таа е, дека Македонците се Бугари. Ќе ја наречеме таа теорија - бугарска. Ако грчките тврдења, дека биле и дека се Македонците по корен потомци на старите Македонци од Александрово време, амо само си го заборавиле јазикот и се оварвариле - ословениле, се прифатат за посебно учење, тогаш ќе имаме втора или грчка теорија. Грчката теорија нема под себе никакво тврдо земјиште и од научен поглед не заслужува никакво внимание. Таа е понова од бугарската теорија и се појави, кога последната стана особено опасна за грчките апетити во Македонија. Едновремено со грчката теорија виде свет и трета или српска теорија, по која Македонците биле и се Срби.

Откако се исклучи грчката теорија, како јавно фантастична, остануваат две сериозни теории за народноста на Македонците, тоа се: бугарската и српската. Ќе ги разгледаме тие две теории поодблизу: прво, нивното изникнување, а после нивиот научен значај. Ќе ја зафатиме бугарската, како постара и пораспространета теорија. Како што рековме, до Санстефанскиот договор во науката имаше место само за бугарската теорија за народноста на Македонците. Таа се создаде вака. Во 1815 година се оддели од

Турција Србија. Од словенските земји останаа под Турција на Балканскиот Полуостров: Босна и Херцеговина, Бугарија, Тракија и Македонија. Босна и Херцеговина само со тесна меѓа се соединуваа со северна Македонија, каде Арнаутите од година на година сè повеќе и повеќе се доселуваа на местото на Словените, и со тоа сè повеќе и повеќе ја одделуваа Херцеговина од северна Македонија. На таков начин, судбината на Јужните Словени, кои и до тогаш не беа еднакви, на зачетокот на 19 век се распаднаа на две: северозападните балкански словени, освен босанскохерцеговците, се најдоа или под Австро-Унгарија или составуваа слободни државички; југоисточните пак и босанскохерцеговците останаа под Турција. По ослободувањето на Србија се разбуди националното самосознавање и меѓу сите Словени што останаа под Турција, но при тоа, тие се поделија на две групи: северозападна или босанскохерцеговска, која ги сли своите интереси со другите северозападни - слободните и Австро-Унгарија - Словени и југоисточна или македонско-бугарска. Бидејќи Босна и Херцеговина беше обиколена од сите страни, освен од југоисток, со слободни рисјански ротсвени страни, а од Македонија и другите југоисточни словенски земји во Турција со Арнаути, тогаш не можеше да се развие општо национално самосознание меѓу босанскохерцеговиците од една и Македонците и Бугарите од друга страна.

Географската положба на Босна и Херцеговина од една страна, и Македонија, Бугарија и Тракија од друга, и затекнувањето на историските услови во времето на пробудувањето на националното самосознание меѓу Јужните Словени се доста за објаснување меѓу Јужните Словени во Турција, па и ако се остават на страна други, не помалку важни прчини, како тоа што историјата на Босна и Херцеговина готово сосем не допира со историјата на Македонија и другите источни словенски земји. Друго беа односите меѓу Бугарија и Македонија. Тие две страни имаа една многу долга меѓа, која претставува многу удобен пар за трговско и политичко општење. Двете страни не претставуваа од себе краишта на Турција, а беа средини и за тоа во нив односите меѓу Турците и рисјаните беа исти, како во едната, така и во другата земја. Така и во црковен однос беа Словените во Бугарија во истата положба со Словените во Македонија. Турците беа господари на Бугарите и Македонците во политички и економски, Грвците во духовен однос. Ако се земе предвид и тоа дека опширните и удобни гривици меѓу Бугарија и Македонија секогаш дејствувала на потесни односи меѓу тие две страни до турското завојување на Балканскиот Полуостров, тогаш лесно може да се разбере зошто поразбудените луѓе од Бугарија и Македонија внатре во Турција и во туѓината работеле по една иста прохрама и следеле исти цели за препородување на народот во духоцен однос, за отфрлување на турскиот - политички и грчкиот -

духовен јарем. Во времето на националното разбудување на Бугарите и Македонците се случуваат уште три важни факти, кои прислужуваат за утврдување на бугарската теорија за народноста на Македонците; тоа се: 1, реформата на правописниот и литературен јазик кај Србите; 2, разработувањето на прашањето за татковината на старословенскиот јазик - јазик на преводите на Св. Кирил и Методија, во врска со развивањето на изучувањето на словенството; 3, патувања по Балканскиот Полуостров до последната руско-турска војна со научни цели за заознавање со возродувањето на словенството, кое се препишуваше на работењето на панславистите, од кои мнозина се во Европа.

Реформата на Вук Караџиќ имаше големо значење не само за Србите, но и за македонското прашање. Српскиот литературен јазик до Вук беше брканица од старословенски, српски и руски елементи. Од српските осовености во него господаруваат тие од источносрпските говори, што се доближуваат до македонските. Старословенските и источносрпските елементи на српскиот литературен јазик до Караџиќ беа многу удобни да направат него општ за сите Јужни Словени, особено за Србите и Македонците. Но Вуковата реформа ја расипа таа можност. Вук воведоше фонетски правопис. Во основа на литературниот јазик се стави не источносрпското наречје од денешна средна, источна или јужна Србија, или од така

наречената Стара Србија (Македонија зад Шар Планина до Новопазарскиот Санџак), ами јужното или ијекавското наречје од Босна, Херцеговина и денешна западна Србија. Со таа реформа правилно и нормално српско, достоино да биде воведено во литературна употреба, се признаваа само особините на јужносрпското (ијекавското) наречје. Источносрпското веќе имаге наклонение кон страната на бугарскиот јазик, а западносрпското или икавското - наклонение кон страната на хрватскиот јазик. Говорите од Источна Србија веќе се признаваа за бугарски. Сите словенски земји во Турција, освен Стара Србија, Босна и Херцеговина, се признаваа за бугарски. Македонија за Вук Караџиќ беше земја бугарска. Тој беше собрал обрасци на устаната народна литература од Македонија, кои ги беше напечатил во неговиот „Додатак к С. Петербургским рјечницима свију језика“. како бугарски. И така, Вуковата реформа стави една карпа меѓу Србите и Македонците: но таа реформа излезе, оти последните во очите на Србите и во свои очи се Срби. Реформата на Караџиќ има уште и друго значење. Во времето на таа реформа се беше разбудил меѓу Словените, особено западните и источните, голем интерес кон нивната народност, народна литература, стара писменост и народна историја. Со таа цел се собирале народни песни, народни приказни и стари ракописи. Изучувањето на народната старина и собирањето стари ракописи ги доведе словенските учени до изучување на

старословенскиот јазик и неговата историја. Тука се појави и прашањето за литературното работење на Св. Кирил и Методиј и за преведените од нив книги: кога, каде и колку книги се преведени од нив? За да се реши прашањето, каде е направен преводот на најстарите книги словенски, и на чиј јазик се развила најстарата словенска литература, или прашањето за татковината на старословенскиот јазик, беше потребно изучувањето на живите словенски јазици. Вуковата реформа и тука и послужи на бугарската теорија за народноста на Македонците.

Фонетскиот правопис заедно со иекавштината во основа на српскиот литературен јазик беа доста, за да одбележи лесно, кои јужнословенски наречија и говори се српски и кои не се. Сите несрпски јужнословенски наречија и говори од средниот и источниот дел на Балканскиот Полуостров беа крстени со едно име - бугарски јазик. Само првите словенски учени, кои не ги знаеја тие наречија и бројот на Словените, што зборуваа на нив, го нарекоја бугарскиот јазик наречје на српскиот. Така по Добровски излегуваше, оти старословенскиот јазик е српско наречје од Солунско. Но веќе Востоков, на основа на употребата на носовните гласови во старословенските и среднобугарските ракописи и на нивната замена во српскиот и рускиот јазик и во писмените споменици од тие јазици: Ж со У и Л со Е во првиот и Я во вториот, дојде до заклучок, оти Ж и Л

биле одделни носовни гласни, што одговарале на полските  $\text{A}$  и  $\text{E}$  и се произносувале како носови:  $\text{O}$  и  $\text{E}$ . Таа особина не е ни руска ни српска, значи и сите споменици со правилна или неправилна употреба на носовите гласни звуци се само постари и попозадни од еден ист јужнословенски јазик, а тоа е бугарскиот. Несака зборови, оти Вуковата реформа ги направи поубедливи тврдењата на Востоков. По Востоков, татковината на старословенскиот јазик е Солунско и солунските Словени излегоа, по него, Бугари. И така, родум со реформата на српскиот литературен јазик, важен признак за изучувањето на јужнословенската етнографија стана судбата на носовните гласови во ракописите на спомениците и јужнословенските наречја, на која придаваа словенските учени уште големо значење. За една од најкарактеристичните особини на српскиот јазик се брои замената на  $\text{Ж}$  од најстаро време само со  $\text{У}$ . Употребата на носовниот глас  $\text{Ж}$  и сите други негови замени, освен со  $\text{У}$ , е доста, за да биде едно наречје или еден ракопис исклучени од српскиот јазик и да бидат признаени за несрпски. По тоа мерило сите македонски наречја и говори беа несрпски, значи, беа признаени за бугарски. Така гледаа на работите и други слависти по Востоков, како: Копитар, Миклошиќ, Шафарик и по нив готово сите слависти до сега. Првите двајца не беа согласни со мислењето на Добровским дека е бугарскиот јазик наречје на српскиот и дека е, значи, старословенскиот јазик - српски. Но тие не беа согласни и со мислењето



на Востоков, дека е старословенскиот јазик - старобугарски. На место тие две теории за татковината на старословенскиот јазик, тие извадија трета, по која тој е старопанонски или старословенечки. За да ја докажат својата мисла, тие ги изучувале живите словенски јазици, и во нив барале елементи на старословенскиот. Од сите нови јужнословенски јазици за најоддалечен од старословенскиот во фонетски однос го најдоа српскиот јазик, поблиски од последниот до старословенскиот јазик, беа признаени бугарските наречја и словенечкиот јазик, со таа разлика што последниот е поблизок и во морфолошки однос. На таква основа се правеше заклучок, оти некогаш Словенците и бугарските Словени составувале еден народ, но биле разделени со вметнувањето на србо-хрватите меѓу нив. Бугарскиот и словенечкиот јазик биле само наречја, што произлегле од старословенскиот јазик. Св. Кирил и Методиј направиле превод на светите книги во Панонија и затоа јазикот на најстарите словенски книги треба да се смета за панонски или старословенечки. Панонската теорија на Копитар и Миклошиќ сега е веќе оставена од учените, но таа за своето признавање послужи како важен мотив за изучување на живите јужнословенски јазици и наречја. А тоа изучување привеле до одбележувањето на големо родство меѓу бугарските и македонските наречја. Се кажа, оти и македонските и бугарските наречја не само се разликуваат силно од српскиот јазик, не само не го заменуваат Ж со У, но

изгубиле многу форми од формирањето и употребувањето на гарамтичкиот член. По сите особености македонските и бугарските наречја образуваа една јазична територија, една општа група, одделна не само од српскиот, но и од сите други словенски јазици. Таа група беше крстена - бугарски јазик. И така, во науката се создаде мислење дека се Македонците по јазик и народност Бугари. Наоѓањето многубројни старословенски и среднобугарски ракописи во Македонија уште повеќе ја поткрепија бугарската теорија за народноста на Македонците.

Многубројноста на стари ракописи се објаснуваше како доказ за долговременото господство на бугарското културно влијание во Македонија, кое би можело да ги побугарчи Македонците, ако тие не биле еден народ со бугарските Словени во време на преселувањето свое на Балканскиот Полуостров. По тие заклучоци за современата јужнословенска етнографија беа пренесени и на историската етнографија. Така Шафарик и другите историчари, зборувајќи за историјата на Јужните Словени, за бугарските Словени ги бројат сите оние словенски племиња, од кои се образувал подоцна бугарскиот народ. И така, историчарите ги соединија судбите на Македонија со судбите на Бугарија од старо време. Исто така и во културно-историски однос готово еднакво се преплетувале судбите на Бугарија и Македонија: Македонија ја владееле бугарски царови, царовите и

народот во Македонија се викале Бугари, во Македонија господарувала бугарската редакција на старословенскиот јазик и многу други. На таков начин, развивањето на словенознајството се спроведуваше со развивањето на создавање на неопходна од дружно работење од сите Словени за достигнување општословенски национално-политички цели. Тоа движење е познати под името „панславизам“.

Панславизмот ги подржување, повеќе морално, стремите на поробените Словени да го отргнат политичкиот и духовен јарем. Успешната борба на разбуденото јужнословенство за народни и човечки правдини се препишување од западноевропејците на работењето на панславистите и ја обрна врз себе цела Европа. Многу Европејци го ја искрстосаја европска Турција за да се запознаат со положбата на ристаните и со работењето на агентите на панславизмот. Сите тие патници - иследувачи во еден глас рекоја, дека се Македонците - Бугари и со тоа, мислењето, што господаруваше до тогаш во словенската наука, беше широко популаризитрано по цела Европа. Така се создаде бугарската теорија за народноста на Македонците и влдееше во науката и општественото мислење без конкуренција до Санстефанскиот договор. Но течењето на историјата му извади на неа два нови конкурента во лицето на грчката и српската теорија, од кои последната со своите сериозни возрадувања ја потклати во основа.

(Продолжение во следниот број)

## Поврзано

- [Изникнувањето и разбор на бугарската и српска теорија за народноста на македонците](#) - на стар македонски правопис.
- [Крсте Петков Мисирков](#)

Објавено во списанието Вардар на 1 септември 1905 во Одеса.

## Современ живот

### I. Македонија

Во Македонија летово, што помина, беше, во споредба со изминатите лета, поспокојно. Тоа се објаснува со многу причини. Кои се тие, лесно се објаснува.

Најпрво, народот е во економски однос совршено расипан, па затоа тој не може повеќе да поддржува со пари никакви големи востанија. Друго, народот ја изгуби секоја вера во можноста да се достигне со востание целта, за достигнување за кое тој досега принел толку жртви и страдања. Трето, положбата на народот македонски и сега е за завидување, како што не бил тој и досега, но сега има малечка разлика во споредба со претходното: сега има во Македонија внатре офицери, рисјани – европејци и цивилни агенти на Хилмо-паша; тоа е малку во споредбата со тоа, што се очекуваше до востанието од 1903 година, но ова е многу во споредба со тоа што беше до воведувањето на Мирцштетските реформи. Четврто и најглавно, летово, како и за сето време од завршувањето на востанието од 1903 година и досега, во Македонија царува

меѓулисјанска вооружена борба водена по иницијативата и на материјални средства на националните пропаганди. При тоа таа меѓулисјанска борба во жестокоста ги помина сите жестокости правени од Турците над рисјаните, на кои рисјаните се потпирале, барајќи од Европа помош, како послаби, против посилните противници – Турците.

Меѓулисјанската борба во Македонија, не само што го ослабува македонскиот народ и му готви гибел, не само што ја прави невозможна борбата со културни средства за рамноправност на сите народности во Македонија, ами таа покажува, оти рисјаните не се помалку груби од Турците, оти тие се непросветени, но пожестоки од Турците и оти, ако тие добијат власт во раце, ќе си тријат сол на главата едни со други и Турците. Ќе се надеваме, оти развивањето на националното самосознание на македонскиот народ ќе го направи делувањето на пропагандите неосновано и со тоа ќе се стави крај на сверствата, што ги вршат над мирните селани орудијата на тие пропаганди.

## Поврзано

- [Списание „Вардар“: Современ живот на стар македонски правопис](#)
- [Крсте Петков Мисирков](#)



Објавено во списанието „Вардар“ на 1 септември 1905 во Одеса.

## Словенството Русија

Во Русија се случија два важни настана, кои не ќе задоцнат да се одразат кон развивањето и зајакнувањето на рускиот народ, тие се: 1. дарувањето устав од Царот на рускиот народ, според кој ќе има народни избраници, преку кои рускиот цар ќе ги ислушува потребите на својот народ, и 2. завршувањето на војната со Јапонија и заклучувањето на Руско-јапонскиот мировен договор во град Портсмут, Соединети Американски Држави. Портсмутскиот договор е убаво пречекан во Русија, зошто со него се завршува крвопролевачката долготрајна борба и рускиот народ пак ќе се зафати за мирниот труд – единствен залог на успевањето на секој народ. Но тој договор има посебно значење, како показател на силата на Русија. Оваа држава ја зафати една војна, против својата волја, со една држава околу 15.000 километри оддалечена од Европска Русија. Јапонија со години се подготвувала за војна, беше блиска до бојното поле и имаше морски пат за испраќање војска, муниција и провијант, а Русија,



освен што беше 12.000 километри оддалечена од бојното поле, освен што не беше подготвена за војна, требаше сета своја војска и вооружување и провијант да ги испраќа во Манџурија по еден железнички пат. Се разбира, оти сите шанси за успех беа и на суво и на море на страната на Јапонците. И вистина Јапонците во сета војна одржаа цел ред воени успеси. Но Портсмутскиот мир покажува, оти при сè тоа Русија си останува голема и силна воена држава, која никогаш нема да допушти мир, несогласен со нејзината големина и нејзината државна чест. И навистина по Портсмутскиот мир Јапонците го зедаа од Русите само јужниот дел од Сахалин, кој пред 25 години беше јапонски. Но Русија не даде ниту една пара оштета! Со Портсмутскиот мир треба да остане задоволно заедно со рускиот народ и сето словенство, зошто тој ги сочува честа и достоинството на Русија, толку драгоцени за сето словенство.

## Поврзано

- [Списание „Вардар“: Словенството на стар македонски правопис](#)
- [Крсте Петков Мисирков](#)

# About this digital edition

This e-book comes from the online library [Wikisource](#)<sup>[1]</sup>. This multilingual digital library, built by volunteers, is committed to developing a free accessible collection of publications of every kind: novels, poems, magazines, letters...

We distribute our books for free, starting from works not copyrighted or published under a free license. You are free to use our e-books for any purpose (including commercial exploitation), under the terms of the [Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported](#)<sup>[2]</sup> license or, at your choice, those of the [GNU FDL](#)<sup>[3]</sup>.

Wikisource is constantly looking for new members. During the realization of this book, it's possible that we made some errors. You can report them at [this page](#)<sup>[4]</sup>.

The following users contributed to this book:

- Bjankuloski06
- Zdravko
- MacedonianBoy
- Идеологист
- Rocket000
- Boris23

- KABALINI
- Bromskloss
- Tene~commonswiki
- AzaToth
- Bender235
- PatríciaR

- 
1. [↑https://wikisource.org](https://wikisource.org)
  2. [↑https://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0](https://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0)
  3. [↑https://www.gnu.org/copyleft/fdl.html](https://www.gnu.org/copyleft/fdl.html)
  4. [↑https://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium](https://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium)